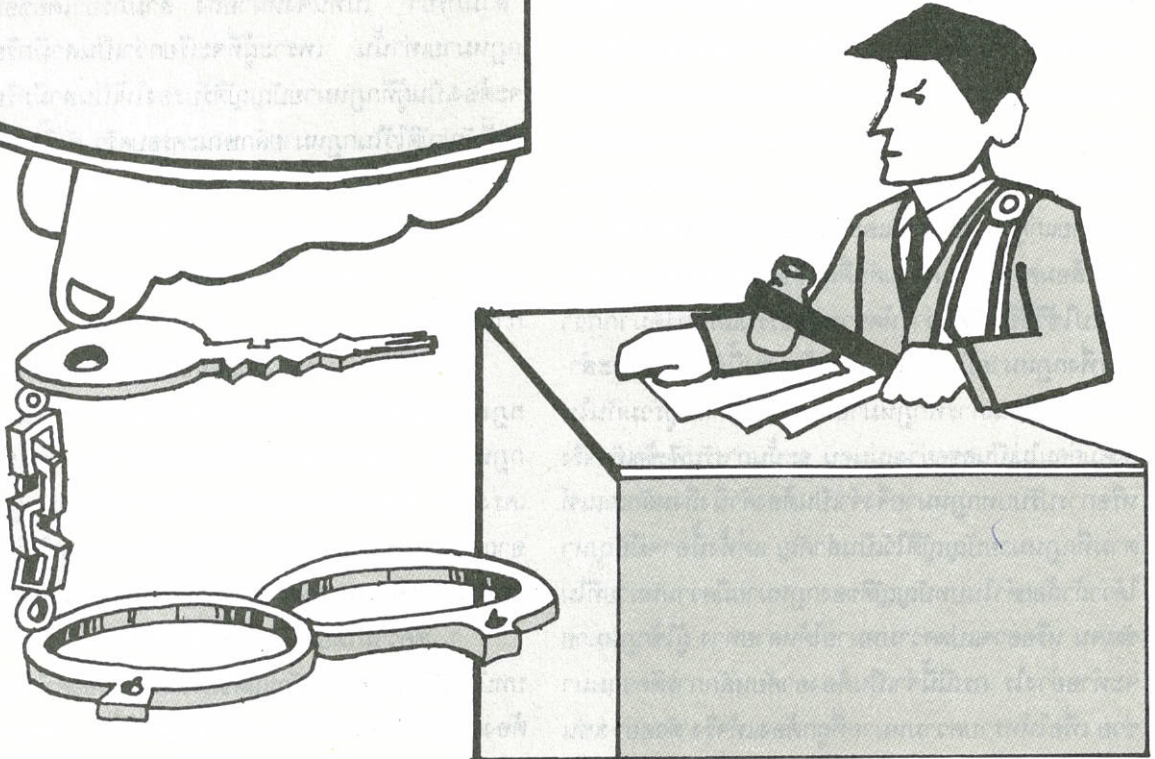

* ชมชื่น มัณยารมย์

กฎหมายอาญา ตีความอย่างไร

การตีความกฎหมายนั้นถือเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องใช้ควบคู่ไปกับการใช้กฎหมาย เพราะการจะใช้กฎหมายปรับแก้คดีได้นั้นจะต้องตีความบทบัญญัติของกฎหมายนั้นเสียก่อนว่าหมายถึงอะไรใช้บังคับแก่กรณีใด โดยเฉพาะกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่คุ้มครองประชาชนให้มีความเป็นอยู่อย่างสงบสุข จึงควรศึกษาถึงการตีความกฎหมายอาญาว่ามีหลักเกณฑ์อย่างไร เพื่อให้ผู้ใช้กฎหมายจะได้ใช้กฎหมายอาญาอย่างถูกต้อง

ก่อนที่จะกล่าวถึงเรื่องการตีความกฎหมายอาญาใคร่จะขอกล่าวถึงความสำคัญของการตีความกฎหมายให้ท่านผู้อ่านได้ทราบว่ามีควมสำคัญเพียงใดเสียก่อน กล่าวคือในปัจจุบันนี้มีเรื่องราวเกิดเป็นคดีต่าง ๆ มากมายทั้งทางแพ่งและทางอาญา ทั้งนี้เนื่องจากการอยู่ร่วมกันในสังคมของมนุษย์ย่อมมีความขัดแย้งกันอันเป็นวิสัยธรรมดาของมนุษย์ ดังนั้นการที่จะให้สังคมนั้นอยู่กันอย่างสงบสุขจำเป็นต้องมีกฎหมายบัญญัติขึ้นมากำหนดระเบียบปฏิบัติของสังคมให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดความยุติธรรม

* อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ : น.บ.ท. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

แก่ทุกฝ่าย และหากผู้ใดไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ผู้ที่ได้รับความเสียหาย ไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของตน โดยอาศัยสิทธิทางศาลเพื่อให้ได้รับความยุติธรรมตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนั้นเมื่อปรากฏเป็นคดีต่อศาลแล้ว ย่อมเป็นภาระหน้าที่ของศาลหรือผู้พิพากษาทั้งหลายที่จะต้องพิจารณาและตัดสินคดีเหล่านั้นด้วยความยุติธรรมตามครรลองของกฎหมาย เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่สังคมมากที่สุด การพิจารณาและพิพากษาคดีจึงต้องใช้ความรอบคอบและระมัดระวังมากเป็นพิเศษในการกลั่นกรองข้อเท็จจริง และการใช้กฎหมายปรับแก้คดี เพราะถ้ารับฟังข้อเท็จจริงหรือปรับบทกฎหมายผิด ย่อมทำให้เกิดความเสียหายแก่คู่ความในคดี และเกิดความไม่เป็นธรรมขึ้น คนก็จะเสื่อมศรัทธาในความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย และอาจหันไปใช้วิธีอื่นที่คิดว่าให้ความยุติธรรมแก่ตนได้มากกว่าการพึ่งกฎหมายบ้านเมือง หากเป็นเช่นนี้สังคมย่อมระส่ำระสายไม่มีคนเคารพกฎหมายอีกต่อไป การอยู่ร่วมกันในสังคมย่อมไม่เป็นสุขอย่างแน่นอน ฉะนั้นการรับฟังข้อเท็จจริงหรือการปรับบทกฎหมายจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นสำคัญ แต่ทั้งนี้อาจมีปัญหาได้ว่าถ้าถ้อยคำในบทบัญญัติของกฎหมายมีความหมายที่ไม่ชัดเจน หรืออาจแปลความหมายได้หลายทาง ผู้ใช้กฎหมายจะทำอย่างไร กรณีนี้จำเป็นต้องอาศัยหลักการตีความมาช่วย เพื่อให้ทราบความหมายที่ถูกต้องแท้จริง ตัวอย่างเช่น การกระทำความผิดอาญาฐานลักทรัพย์ ซึ่งสามีกระทำต่อภรรยา หรือภรรยากระทำต่อสามี สามีหรือภรรยาที่เป็นผู้กระทำผิดฐานลักทรัพย์นั้นไม่ต้องรับโทษ ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 71 วรรคแรก เพราะกฎหมายถึงเห็นถึงความสัมพันธ์ทางการสมรสระหว่างผู้กระทำผิดกับผู้เสียหายที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน จึงได้บัญญัติเป็นเหตุยกเว้นโทษไว้ ดังนั้นปัญหาที่ต้องพิจารณาคือ การกระทำผิดของสามีหรือภรรยาที่จะได้รับการยกเว้นโทษตามมาตรา 71 วรรคแรกนี้ จะต้องเป็นสามีภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น หรือเป็นสามีภรณิกันตามพจนานุกรมคืออยู่กินกันฉันสามีภรรยาแต่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเช่นไม่ได้

จดทะเบียนสมรสกันก็ได้รับการยกเว้นโทษตามมาตราดังกล่าว ทั้งนี้เนื่องจากในมาตรา 71 วรรคแรกใช้ถ้อยคำเพียงว่า “สามีภรรยา” เท่านั้น ไม่มีคำว่าชอบด้วยกฎหมายอยู่ด้วย ดังนั้นเป็นกรณีกฎหมายบัญญัติถ้อยคำไม่ชัดเจน จึงจำเป็นต้องอาศัยหลักการตีความเข้าช่วย การตีความกฎหมายอาญานั้นต้องตีความโดยเคร่งครัดตามตัวอักษร ดังนั้นคำว่า “สามีภรรยา” ในที่นี้จึงหมายถึง สามีภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น เพราะผู้ที่เรียกว่าเป็นสามีภรณิกันจะต้องเป็นผู้ที่กฎหมายบัญญัติรับรองให้เป็นสามีภรณิกันดังที่บัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะครอบครัว ดังนั้นสามีภรรยาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หากกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ต่อภรรยาหรือสามีของตน ย่อมไม่ได้รับการยกเว้นโทษตามมาตรา 71 วรรคแรกนี้ คงต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้

ตามที่กล่าวมาข้างต้นนี้ย่อมเห็นได้ว่าการตีความกฎหมายนั้นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการใช้กฎหมาย โดยเฉพาะการใช้กฎหมายอาญาต้องใช้อย่างเคร่งครัด จึงควรพิจารณาถึงหลักในการตีความกฎหมายอาญาประกอบด้วย เพื่อให้การใช้กฎหมายอาญาได้ใช้อย่างถูกต้อง การตีความกฎหมายอาญานั้นมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. ตีความโดยเคร่งครัดตามตัวอักษร หมายความว่าตีความบทบัญญัติในกฎหมายบัญญัติข้อความหรือถ้อยคำไว้อย่างใดอย่างหนึ่งตามตัวอักษรที่บัญญัติไว้นั้น โดยจะแปลความหมายตามภาษาธรรมดา หรือภาษาทางวิชาการทางกฎหมาย หรือตามบทวิเคราะห์ศัพท์ของกฎหมายก็ได้แล้วแต่กรณี จะตีความนอกเหนือไปจากที่บัญญัติไว้ในกฎหมายไม่ได้ ดังตัวอย่างที่กล่าวข้างต้นเรื่องสามีภรณิกันลักทรัพย์ของกันและกัน จะได้รับยกเว้นโทษ ก็ต่อเมื่อเป็นสามีภรณิกันโดยชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น หากถ้อยคำในกฎหมายบัญญัติไว้ไม่ชัดเจน หรือแปลความได้หลายนัย และไม่สามารถวิเคราะห์จากถ้อยคำในกฎหมายนั้นได้ว่ามีความหมายที่แท้จริงอย่างไร กรณีนี้ถือได้ว่าเป็นกรณีบทกฎหมายเคลือบคลุมตกเป็นที่สงสัย ต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่บุคคลผู้กระทำไป จะถือว่าผู้นั้นกระทำผิดตามบท

กฎหมายเรื่องนั้นไม่ได้ ทั้งนี้จะใช้หลักการตีความตามเจตนารมณ์ของกฎหมายมาใช้เพื่อหาความหมายที่แท้จริงแทนการตีความตามตัวอักษรก็ได้ เพราะการตีความกฎหมายอาญาเป็นการตีความอย่างแคบคือตีความตามตัวอักษรไม่มีกฎหมายให้อำนาจกฎหมายอาญาตีความตามเจตนารมณ์ หรือตามความมุ่งหมายของกฎหมายได้ ซึ่งต่างกับการตีความในกฎหมายแพ่ง ที่ตีความได้อย่างกว้างขวางคือนอกจากตีความตามตัวอักษรแล้ว ยังตีความตามเจตนารมณ์ของกฎหมายหรือตามความมุ่งหมายของกฎหมายได้อีก ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4 วรรคแรกว่า “อันกฎหมายนั้น ท่านว่าต้องใช้ในบรรดากรณีซึ่งต้องด้วยบทบัญญัติใด ๆ แห่งกฎหมายตามตัวอักษร หรือตามความมุ่งหมายของบทบัญญัตินั้น ๆ”

2. ตีความไปในทางเป็นผลร้ายแก่บุคคลมิได้ หมายถึงความถึงบทบัญญัติของกฎหมายมีองค์ประกอบของการกระทำผิดและกำหนดโทษไว้อย่างไร ต้องบังคับไปตามนั้น จะถือว่าบุคคลใดกระทำความผิดและต้องรับโทษไม่ได้ ถ้าการกระทำของเขาไม่เข้าองค์ประกอบที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังหลักที่ว่า “ไม่มีความผิดโดยไม่มีกฎหมาย และไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย” หลักดังกล่าวนี้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 วรรคแรกว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญา ต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย” ดังนั้นการกระทำใดที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดก็ดี หรือกฎหมายไม่ได้กำหนดโทษไว้ก็ดี หรือกฎหมายกำหนดว่าเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ก็ดี จะตีความกฎหมายให้หมายถึงผู้กระทำนั้น เป็นผู้กระทำความผิด หรือต้องรับโทษ หรือต้องรับโทษหนักขึ้นกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ไม่ได้ เพราะเป็นการตีความไปในทางเป็นผลร้ายแก่บุคคล ซึ่งแตกต่างจากหลักการตีความในกฎหมายแพ่ง ที่ไม่มีข้อห้ามตีความไปในทางที่จะทำให้เป็นที่เสียหายแก่ลูกหนี้ ตัวอย่างการตีความกฎหมายอาญาไปในทางเป็นผลร้ายไม่ได้ เช่น ในความผิดฐานลักทรัพย์

กฎหมายบัญญัติหลักเกณฑ์ของการกระทำผิดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 ว่า “ผู้ใดเอาทรัพย์ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกพันบาท” จากบทมาตราดังกล่าวนี้อาจเห็นได้ว่า ผู้กระทำความผิดฐานลักทรัพย์นั้นต้องมีการกระทำคือเอาทรัพย์ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไป โดยมีเจตนาทุจริต คือเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ดังนั้นถ้านาย ก. ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทกับ นาย ข. และเคยยืมทรัพย์สินกันให้อยู่เสมอ ได้ถือวิสาสะเอารถยนต์ของนาย ข. ขับไปกระชังโดยคิดว่านาย ข. คงไม่ว่าอะไร เมื่อเสร็จธุระแล้วจะเอามาคืนโดยมิได้บอกกล่าวให้นาย ข. ทราบ การกระทำของนาย ก. จะเห็นได้ว่ามีการเอาทรัพย์คือรถยนต์ของผู้อื่นคือนาย ข. ไปแต่มิได้มีเจตนาที่จะเอารถยนต์ของนาย ข. ไปเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น การกระทำของนาย ก. จึงขาดเจตนาทุจริตนาย ก. ย่อมไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์ จะตีความว่าการถือวิสาสะเป็นเจตนาทุจริตย่อมไม่ได้ เพราะเป็นการตีความไปในทางที่เป็นผลร้ายนั่นเอง

นอกจากนี้หลักการตีความกฎหมายอาญาที่ตีความให้เป็นผลร้ายแก่บุคคลมิได้นั้น ยังเป็นหลักสำคัญในการพิจารณาเกี่ยวกับเรื่อง “กฎหมายมีผลย้อนหลัง” เพราะการใช้กฎหมายย้อนหลังนั้นเป็นข้อยกเว้นของหลักการใช้กฎหมายอาญาที่ว่า “กฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง” การใช้กฎหมายในทางยกเว้นจึงต้องใช้อย่างมีขอบเขตจำกัด จึงห้ามย้อนหลังไปใช้บังคับในทางที่เป็นผลร้ายแก่บุคคล ตามหลักแล้วกฎหมายอาญาจะใช้บังคับได้เฉพาะแก่การกระทำที่เกิดขึ้นในขณะที่กฎหมายนั้นใช้บังคับอยู่ ตลอดจนเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเท่านั้น จะไม่ย้อนหลังไปใช้บังคับแก่การกระทำที่เกิดขึ้นก่อนหน้าวันที่กฎหมายมีผลบังคับใช้ ดังนั้นบทกฎหมายใดจะบัญญัติให้มีผลย้อนหลังไปใช้บังคับแก่การกระทำที่เกิดขึ้นก่อนกฎหมายบังคับใช้ จะต้องระบุไว้ให้ชัดเจนว่าให้มีผลย้อนหลังไปใช้บังคับได้ในกรณีใดบ้าง ฉะนั้นการตีความเกี่ยวกับกฎหมายใช้บังคับ

ย้อนหลังนั้นต้องมีความไม่ให้เป็นผลร้ายแก่ผู้ใด เช่นจะตีความไปในทางลงโทษบุคคล หรือให้บุคคลต้องรับโทษหนักขึ้นกว่าที่กฎหมายในขณะกระทำกำหนดไว้ไม่ได้ ตัวอย่างเช่น นาย ก. ลักเอากระป๋องของนาย ข. ซึ่งเป็นชวานาไปขาย ประมาณเดือนธันวาคม พ.ศ. 2529 โดยนาย ข. มีกระป๋องไว้เพื่อใช้ไถนา การกระทำของนาย ก. ในปี พ.ศ. 2529 นั้น ถือเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 335 (12) ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่นาย ก. กระทำผิด โดยมีหลักเกณฑ์ว่าผู้ได้ลักทรัพย์ที่เป็นของผู้มีอาชีพกสิกรรม บรรดาที่เป็นผลิตภัณฑ์ พืชพันธุ์สัตว์ หรือเครื่องมืออันมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรม หรือได้มาจากการกสิกรรมนั้น มีโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปีและปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท แม้ต่อมาในปีพ.ศ. 2530 จะได้มีการเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญามาตรา 335 ขึ้นอีกวรรคหนึ่งเป็นมาตรา 335 วรรคสาม ซึ่งมีองค์ประกอบตรงกับการกระทำของนาย ก. มากกว่ามาตรา 335 (12) คือระบุโดยตรงถึงการลักกระป๋องไว้เฉพาะว่า ถ้าผู้ได้ลักกระป๋องที่มีอาชีพกสิกรรมมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรม จะต้องโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่พันบาทถึงสองหมื่นบาท ซึ่งเป็นกำหนดโทษที่หนักกว่ามาตรา 335 (12) ก็ไม่อาจนำมาตรา 335 วรรคสาม มาบังคับแก่การกระทำผิดของนาย ก. ที่เกิดก่อนการเพิ่มเติมกฎหมายได้ เพราะตามมาตรา 335 วรรคสามมีกำหนดโทษหนักกว่ามาตรา 335 (12) หากจะนำมาตรา 335 วรรคสาม มาบังคับย่อมเป็นการใช้กฎหมายย้อนหลังที่เป็นผลร้ายแก่ผู้กระทำความผิด เป็นการขัดต่อหลักกฎหมายอาญา ดังนั้นจะนำมาตรา 335 วรรคสามใช้บังคับแก่การกระทำของนาย ก. ไม่ได้ นาย ก. คงต้องรับโทษตามที่มาตรา 335 (12) ระบุไว้

การตีความกฎหมายอาญานั้นแม้ต้องห้ามมิให้ตีความไปในทางที่เป็นผลร้าย แต่ก็มิได้ห้ามให้ตีความในทางที่เป็นคุณแก่บุคคล ดังนั้นการตีความกฎหมายอาญาจึงตีความในทางที่เป็นคุณแก่บุคคลหรือผู้กระทำความผิดได้ ดังที่วางหลักเกณฑ์ไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 2

วรรคสอง ว่า “ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไป ให้ผู้ที่ได้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้าได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้วก็ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น ถ้ารับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง” และตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 3 วรรคแรก บัญญัติว่า “ถ้ากฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ภายหลังการกระทำผิด ให้ใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดไม่ว่าในทางใด เว้นแต่คดีถึงที่สุดแล้ว --- ฯลฯ ---” ตามบทบัญญัติสองมาตราดังกล่าวนี้จะเห็นได้ว่า กฎหมายอาญาสามารถตีความไปในทางที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดได้ ดังตัวอย่างข้างต้น การที่นาย ก. ลักกระป๋อง ของนาย ข. ไป โดยกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะกระทำผิดนั้นกำหนดโทษไว้อย่างหนึ่ง แต่หลังจากที่นาย ก. ได้กระทำความผิดแล้วได้มีกฎหมายใหม่ออกใช้บังคับอันมีองค์ประกอบของการกระทำความผิดอย่างเดียวกับที่นาย ก. ได้ทำ แต่มีบทกำหนดโทษอีกอย่างหนึ่งที่หนักกว่า กรณีนี้จึงเป็นกรณีที่กฎหมายในขณะกระทำแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ภายหลังการกระทำผิด จึงต้องใช้กฎหมายส่วนที่เป็นคุณแก่นาย ก. คือใช้กฎหมายในขณะที่นาย ก. กระทำผิดบังคับ เพราะกำหนดโทษเบากว่า ซึ่งก็คือบังคับตามมาตรา 335 (12) นั่นเอง เว้นแต่คดีของนาย ก. จะถึงที่สุดก่อนมีกฎหมายใหม่ใช้บังคับคือก่อนมาตรา 335 วรรคสามใช้บังคับ ก็ไม่ต้องคำนึงถึงกฎหมายในขณะที่กระทำผิดบังคับตามหลักกฎหมายอาญาเช่นเดิม ซึ่งก็คือบังคับตามมาตรา 335 (12) เช่นกัน

3. ตีความกฎหมายอันมีข้อความเป็นที่สงสัย จะต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย หมายความว่าถึง บทกฎหมายอาญาที่นำมาปรับแก้ไขข้อเท็จจริงในคดีที่เกิดขึ้นนั้น ถ้าข้อความหรือถ้อยคำในบทบัญญัติเกิดเป็นที่เคลือบคลุมหรือสงสัยว่าจะใช้บังคับแก่การกระทำของผู้ต้องหาหรือจำเลยได้หรือไม่ และไม่มีบทบัญญัติกฎหมายอาญาใดบัญญัติความหมายไว้อย่างชัดแจ้งแล้ว จะต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยนี้ให้แก่ผู้ต้องหา

หรือจำเลยไป จะถือว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นกระทำความผิดตามบทบัญญัตินั้น ๆ ไม่ได้ ตัวอย่างเช่น นาย ก. ใช้ทางเดินในที่ดินของนาย ข. เป็นทางผ่านเป็นเวลานานแล้ว ต่อมา นาย ข. ทำรั้วล้อมรอบที่ดินของตนโดยปิดกั้นทางที่ นาย ก. เคยใช้เป็นทางเดินด้วย นาย ก. จึงถอนเสารั้วของ นาย ข. แล้วกองไว้เพื่อใช้เป็นทางเดินตามที่เคยใช้ ดังนี้ จะถือว่านาย ก. มีความผิดฐานทำให้เสียหายหรือทำลายทรัพย์สินของผู้อื่นหรือทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยผู้ต้องหากระทำความผิดฐานทำให้เสียหาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” เมื่อพิจารณาการกระทำของ นาย ก. เห็นว่านาย ก. น่าจะมีความผิดฐานทำให้เสียหาย เพราะมีการถอนรั้วคือทำลายทรัพย์สินของผู้อื่นคือของนาย ข. แต่ทั้งนี้ ในมาตรา 358 มิได้บัญญัติว่าการกระทำตามมาตรานี้ นั้น จะต้องกระทำโดยมีเจตนา หรือไม่มีเจตนาหรือกระทำโดยประมาทด้วยหรือไม่จึงจะถือเป็นความผิด เช่นนี้ย่อมเป็นที่สงสัยว่าจะนำมาตรา 358 มาใช้บังคับกับการกระทำของนาย ก. ได้หรือไม่ จึงต้องพิจารณาจากหลักความรับผิดชอบในทางอาญาประกอบ ซึ่งมีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 59 วรรคแรกว่า “บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะได้กระทำโดยประมาท ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดชอบเมื่อได้กระทำโดยประมาท หรือเว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยแจ้งชัดให้ต้องรับผิดชอบแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา” ดังนี้ จะเห็นได้ว่ามาตรา 358 มิได้บัญญัติให้การกระทำโดยประมาท หรือกระทำโดยไม่มีเจตนาต้องรับผิดชอบตามมาตรานี้ จึงไม่ต้องคำนึงถึงเรื่อง นาย ก. กระทำโดยประมาทหรือโดยไม่มีเจตนา มาพิจารณาแต่อย่างใด แม้นาย ก. จะถอนรั้วโดยประมาทหรือโดยไม่มีเจตนา ก็ไม่มีความผิดตามมาตรานี้ แต่มีปัญหาในเรื่องของการกระทำโดยเจตนาว่าการกระทำ อันถือเป็นความผิดตามมาตรา 358 ผู้กระทำจะต้องมีเจตนาทำให้ทรัพย์สินเสียหายหรือไม่ เมื่อพิจารณาตามมาตรา

59 วรรคแรกแล้ว เห็นว่าบุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญา ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา ดังนั้นผู้ที่มีความผิดตาม มาตรา 358 จะต้องมิเจตนาทำให้ทรัพย์สินนั้นเสียหายด้วย มีปัญหาต่อไปว่าเจตนากระทำเพื่อให้ทรัพย์สินนั้นเสียหาย รวมถึงเจตนาที่นาย ก. กระทำเพื่อให้ตนมีทางเดินตามที่เคยใช้ด้วยหรือไม่ ซึ่งกรณีนี้บทบัญญัติของกฎหมายยังเป็นที่สงสัยอยู่เมื่อยังไม่อาจหยั่งทราบได้ว่าการถอนรั้วเพื่อใช้เป็นทางเดินตามที่เคยใช้ถือเป็นเจตนาทำให้เสียหาย จะตีความว่าเป็นเจตนาทำให้ทรัพย์สินเสียหายด้วยไม่ได้ เพราะเป็นการตีความในทางที่เป็นผลร้ายแก่ผู้กระทำ ดังนั้นเมื่อยังเป็นที่ยังสงสัยอยู่จึงต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่ผู้กระทำ นั้นไป คือจะถือว่านาย ก. กระทำเพราะมีเจตนาทำให้ทรัพย์สินเสียหายไม่ได้ การกระทำของนาย ก. จึงไม่มีความผิดฐานทำให้เสียหาย

หลักดังกล่าวนี้ได้นำมาใช้เกี่ยวกับเรื่องการพิเคราะห์ พยานหลักฐานในคดีเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ศาลเป็นผู้พิเคราะห์โดยซึ่งนำนักพยานหลักฐานทั้งปวง ในคดีจนกว่าจะแน่ชัดว่า การกระทำที่ถูกฟ้องนั้นเป็น ความผิดและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น ถ้าเกิดมีข้อสงสัย ว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดหรือไม่ หรือความผิดที่ได้ กระทำนั้นจำเลยเป็นผู้กระทำหรือไม่ก็ตีให้ศาลยกประโยชน์ แห่งความสงสัยนี้ให้แก่จำเลย จะลงโทษจำเลยโดยที่ยังมี ข้อสงสัยดังกล่าวอยู่ไม่ได้ หลักนี้มีบัญญัติไว้ในประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 227 ว่า “ให้ศาล ใช้ดุลพินิจวินิจฉัยซึ่งนำนักพยานหลักฐานทั้งปวงอย่า พิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำผิดจริงและ จำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น

เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย” จาก มาตรา 227 นี้จะเห็นว่า ศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลย ตามความผิดที่ได้ฟ้องนั้น จะต้องประกอบด้วยหลัก 2 ประการด้วยกันคือ มีการกระทำความผิดจริงประการหนึ่ง และจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้นอีกประการหนึ่ง ถ้า ขาดหลักใดหลักหนึ่งไปจะลงโทษจำเลยไม่ได้ ดังตัวอย่าง

ที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นกรณีจำเป็นผู้กระทำการตามที่ฟ้องจริง แต่มีปัญหาว่าการกระทำของจำเลยเป็นความผิดหรือไม่ คือคดีนี้จำเลยถูกพนักงานอัยการฟ้องข้อหาพยายามฆ่าข้อเท็จจริงที่ได้จากพยานหลักฐานในคดีฟังเป็นยุติว่า ผู้เสียหายเป็นหลานสะใภ้ของจำเลย ขณะเกิดเหตุเป็นเวลา กลางวัน ผู้เสียหายยืนจับรถจักรยานเพื่อจะขี่ไปธุระได้ เกิดทะเลาะได้ตีถึงกับจำเลย แล้วปืนลูกซองยาวที่จำเลยถือ ลงมาจากบ้านได้ลั่นขึ้น 1 นัด กระสุนปืนถูกโคนต้นมะม่วง ที่อยู่ทางขวามือด้านหลังของผู้เสียหายสูงจากพื้นดินประมาณ 1 ฟุต ขณะได้ตีถึงกันนั้นจำเลยกับผู้เสียหายอยู่ห่างกัน ประมาณ 5 วา โดยขณะยิงจำเลยถือปืนด้วยมือทั้งสองข้าง ในลักษณะอยู่ข้างตัวระดับเอว มิได้ประทับเล็งยิงผู้เสียหาย ดังนี้แสดงว่าจำเลยยิงผู้เสียหายในระยะใกล้ด้วยปืนลูกซองยาว หากจำเลยตั้งใจจะยิงก็ไม่น่าจะผิดพลาด ปรากฏด้วยว่า จำเลยชอบใช้อาวุธปืนขู่เข็ญผู้อื่นเสมอ พฤติการณ์แห่งคดี จึงยังไม่แน่ใจว่าจำเลยใช้อาวุธปืนยิงโดยเจตนาฆ่าผู้เสียหาย ดังใจทักฟ้อง สมควรยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้เป็น ผลแก่จำเลย พิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่

361/2532) จากคดีนี้จะเห็นได้ว่าข้อเท็จจริงฟังยุติแล้วว่า จำเลยเป็นผู้กระทำการตามที่ฟ้องจริงคือเป็นผู้ยิงปืนจริง แต่มี ข้อสงสัยว่าการยิงปืนของจำเลยเป็นความผิดฐานพยายาม ฆ่าผู้เสียหายดังที่ใจทักฟ้องหรือไม่ กล่าวคือการกระทำ ของจำเลยถือเป็นการผิดตามที่ฟ้องหรือไม่แน่นอน เมื่อ ศาลยังไม่แน่ใจว่าการกระทำที่ถูกฟ้องนั้นเป็นความผิด แม้ จะแน่ใจว่าจำเลยเป็นผู้กระทำการตามที่ฟ้องก็ตาม ศาลจะ พิพากษาลงโทษจำเลยตามความผิดที่ฟ้องไม่ได้ ต้อง ถือว่าการกระทำของจำเลยไม่มีความผิด ต้องพิพากษา ยกฟ้อง

ตามที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เป็นเพียงการสรุปถึงหลัก เกณฑ์การตีความกฎหมายอาญาโดยย่อ เพื่อให้ท่านผู้อ่าน ได้เข้าใจถึงความสำคัญของการตีความกฎหมายที่ต้องใช้ ควบคู่ไปกับการใช้กฎหมาย โดยเฉพาะกฎหมายอาญา เป็นกฎหมายที่มีผลกระทบต่อเสรีภาพของประชาชนโดยตรง จึงมีลักษณะและหลักเกณฑ์การตีความแตกต่างไปจาก กฎหมายอื่น จึงควรศึกษาไว้สำหรับนำไปใช้ในกฎหมายอาญา ให้ถูกต้อง □■

บรรณานุกรม

- คำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ. 2532. กรุงเทพมหานคร สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ 2532.
 นุชทิพย์ ป.บรรจงศิลป์ และเบญจะ เพ็งดิษฐ์ **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ-
 มหานคร มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 2533.
 พโยม จันทร์คະ **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย** กรุงเทพมหานคร วิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 2527.
 หยุต แสงอุทัย **การศึกษาวิชากฎหมาย** พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร ประกายพริก 2530.
 _____ **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย** กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2520.